

Отримано: 7 березня 2018 р.

Прорецензовано: 12 березня 2018 р.

Прийнято до друку: 16 березня 2018 р.

e-mail: hkryzhanivska@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2018-1(69)/1-229-231

Крижанівська Г. Т. Гороскоп у сучасних англомовних жіночих журналах: жанровий підхід. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 1(69), ч. 1, березень. С. 229–231.

УДК: 811.111'12

Крижанівська Галина Тадеївна,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ГОРОСКОП У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ЖІНОЧИХ ЖУРНАЛАХ: ЖАНРОВИЙ ПІДХІД

Статтю присвячено дослідженню формально-структурних та мовних конвенцій такого популярного жанру жіночих журналів, як гороскоп. Стереотипна репрезентація цього жанру на сторінках жіночих видань виконує роль орієнтира як у їх суб'єктивній побудові, так і у сприйнятті. Композиційний формат текстів цього жанру реалізується крізь такі його обов'язкові складові, як загальна характеристика періоду, міжособистісні стосунки, фінансовий стан, кар'єра та здоров'я. Проведене дослідження розкриває механізм функціонування та впливу цього жанру на сучасну жіночу аудиторію. У дослідженні використано аналітичну модель жанрового аналізу Дж. Свейлза та функціонально-стилістичний підхід до аналізу мовного матеріалу.

Ключові слова: жіночий журнал, гороскоп, жанр, функціонально-риторична модель, оцінка.

Крыжанивска Галина Тадеевна,
Львовский национальный университет имени Ивана Франко

ГОРОСКОП В СОВРЕМЕННЫХ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ЖЕНСКИХ ЖУРНАЛАХ: ЖАНРОВЫЙ ПОДХОД

Статья посвящена исследованию формально-структурных и языковых конвенций такого ключевого жанра женских журналов, как гороскоп. Стереотипная репрезентация этого жанра на страницах женских изданий исполняет роль ориентира, как в их субъективном построении, так и в восприятии. Композиционный формат текстов этого жанра реализуется сквозь такие его обязательные составляющие, как общая характеристика периода, взаимоотношения, финансовое положение, карьера и здоровье. Проведенное исследование раскрывает механизм функционирования и влияния этого жанра на современную женскую аудиторию. В исследовании использована аналитическая модель жанрового анализа Дж. Свейлза и функционально-стилистический подход к анализу языкового материала.

Ключевые слова: женский журнал, гороскоп, жанр, жанровая модель, оценка.

Halyna Kryzhanivska,
Ivan Franko National University of Lviv

HOROSCOPE IN MODERN WOMEN'S MAGAZINES: GENERIC APPROACH

This paper focuses on the genre analysis of the horoscope, the genre endemic in modern women's magazines. The study identifies the generic structure of the horoscope and the key linguistic features of its texts. More specifically, it examines the basic convention concerning the purpose, form and linguistic devices of the elements of genre's schematic structure. Finally, the paper analysis how these conventions provide an assumption of the ideas inscribed in the texts of this genre. The results of the analysis demonstrate a certain recurrent scheme of this genre that functions as a stereotypical model for both, constructing and interpreting its texts. The schematic structure of this genre consists of five moves: general information, love and relationship, financial status, career and health. The scheme performs a role of a powerful mechanism in transmitting the information from the journal to the reader. The analyzed corpus incorporates texts from such popular women's magazines as *Cosmopolitan*, *Marie Claire*, *Elle* and *SHE* over the years 2016 – 2017. The study is theoretically framed by Swales genre analysis and functional approach to language.

Key words: woman's magazine, horoscope, genre, schematic structure, move, evaluation.

Сучасні засоби масової інформації є невід'ємним компонентом розвитку соціуму, джерелом постійної інформації, яка визначає формування переконань, світоглядних і ціннісних орієнтирів як людини, так і суспільства загалом. Безпрецедентний вплив ЗМІ на практично усі сфери діяльності людини робить їх предметом посиленої уваги з боку дослідників різних галузей знань, зокрема лінгвістів.

Активне застосування жанрового підходу до аналізу мовного матеріалу у сучасній мовознавчій науці (див, наприклад, [2, 6]) концентрує увагу на жанровій різноманітності медіа-текстів. Система жанрів сучасних ЗМІ постає як потужний механізм, який забезпечує спілкування з читачською аудиторією і є ефективним засобом пропагування ідей та культури видання (див., наприклад, [5, 10]). Важлива роль у цьому процесі належить жіночим журналам, які є одним із засобів впливу на формування світогляду та уподобань сучасної жіночої аудиторії [4, 7].

Дана стаття присвячена дослідженню текстів такого популярного жанру на сторінках жіночих часописів, як гороскоп. Як улюблений жанр жіночої аудиторії [7, с. 121], гороскоп є постійною рубрикою кожного журналу. Незначна кількість розвідок, присвячених дослідженню цього жанру, зумовлює актуальність цієї публікації.

Мета даної статті – дослідити структурно-композиційні та мовні особливості гороскопів у сучасних англомовних жіночих журналах. Дослідження здійснено на матеріалі 50 текстів цього жанру з таких популярних жіночих журналів, як *Cosmopolitan*, *Marie Claire*, *Elle* та *SHE* за 2016 – 2017 роки.

Як астрологічне поняття, гороскоп це схематична карта, яка відображає розміщення планет на небі протягом певного періоду часу. Тлумачення гороскопу як медіа жанру випливає із розуміння категорії жанр у сучасній мовознавчій науці.

За М. М. Бахтіним, жанр це типова форма висловлення, мовленнєва реалізація типової ситуації соціальної, психологічної й культурної взаємодії особистостей, що характеризується триєдністю тематичного змісту, стилю і композиції (1, с. 430 – 435). Незважаючи на різні підходи до розуміння лінгвістичної сутності жанрів [2, 6, 10], спільним для них усіх є визнання соціокомунікативної та функціональної зумовленості жанрів, яка визначає структуру їхніх текстів, вибір вербальних і невербальних засобів. Жанровий підхід до аналізу мовного матеріалу передбачає не лише визначення взаємозв'язку між формою та функцією текстів певного жанру, а й розуміння когнітивного структурування інформації, адже специфічна структура текстів одного жанру впливає із типового для членів комунікативної спільноти способу передавати інформацію.

З огляду на це, гороскоп на сторінках жіночих журналів не лише інформує читачок про ймовірність розвитку подій відповідно до розташування планет, а апелюючи до інтересів та потреб жіночої аудиторії, пропагує ключові ідеї видання та формує світогляд. Важлива роль у цьому процесі належить особливостям його формальної структури та мовним конвенціям, які і є предметом нашого подальшого аналізу.

З метою виявити формальні та лінгвістичні особливості текстів жанру *гороскоп* у сучасних жіночих журналах використовуємо аналітичну модель Дж. Свейлза [9], яка базується на типових риторичних кроках. Крок – це семантична та функціональна одиниця тексту, яку можна виокремити завдяки її комунікативній меті і мовним особливостям [9].

Як показав текстовий аналіз вибірки, рубрика *гороскоп* складається із 12 текстів, які репрезентують 12 знаків зодіаку. Усі тексти побудовані відповідно до чіткої моделі, яка складається із п'яти послідовних та повторюваних функціонально-семантичних кроків – текстових блоків: 1) загальна характеристика періоду, 2) міжособистісні стосунки, 3) фінансовий стан, 4) кар'єра та 5) здоров'я. Така повторюваність та послідовність елементів риторичної моделі свідчить про ригідність цього жанру, жорстку заданість його жанрової структури. Проілюструємо це на прикладі конкретного тексту.

(1) Загальна характеристика періоду	2016 is a year when Aries <u>may</u> need to take more time coping with old and new issues. You <u>may</u> find it challenging at times for your work and business. It is a year that Aries patience and resilience <u>may</u> be tested. You <u>may</u> find it tiring and challenging at work during the first half of the year. Overall to improve your efficiency, it is better to define your goal and strategy.
(2) Стосунки та відносини	Aries expects to have a favorable relationship in 2017. Try to avoid extramarital affairs. You may find your family not so supportive on your relationship at times. For married Aries, it is important to spend more time with your partner. Try to avoid taking stress from work to home as this may cause frictions on your relationship.
(3) Фінансове становище	2016 is a year that Aries may need to avoid lending <u>money</u> or entering into a <u>business</u> partnership with others. It is important to pay attention to your <u>cash</u> flow and set aside some contingency <u>funds</u> . Try to avoid unnecessary <u>expenditures</u> and think carefully before you invest.
(4) Кар'єра	2016 is a year when Aries expects to make lots of preparations in order to gain fame or <u>promotion</u> . Aries is likely to stay ambitious and persistent. You are prepared to <u>work hard</u> in order to gain knowledge and experience. It is important for Aries to <u>work</u> on self-improvement in order to stay competitive. Try to avoid over depending on others.
(5) Здоров'я, добробут	<i>Aries expect to have a better time during the second half of the year. It is important for you to pay more attention to your <u>health</u> in 2017. Aries may find <u>tired</u> at times hence it is important to maintain an active and balanced <u>lifestyle</u>. You need to avoid backing in the sun without sun <u>protection</u> creams. Try to avoid road rage where possible as this may create car <u>accidents</u> [11].</i>

Як видно із наведеного прикладу, перший крок у жанровій моделі гороскопу передбачає загальну інформацію про ймовірний розвиток подій у зазначений період майбутнього, на що вказує прислівник *overall*. Функціонування іменників *relationship, affairs, family, partner* та прикметника *married* дає змогу ідентифікувати наступний, другий крок у моделі жанру – розвиток взаємовідносин. Лексичними маркерами третього кроку є іменники *money, business, cash, funds, expenditures* та дієслово *invest*, семантика яких вказує, що його комунікативна спрямованість – повідомити про можливий розвиток фінансових справ. Четвертий крок інформує щодо кар'єрної перспективи, про що свідчить використання слів *gain, promotion* та *work*; а комунікативна мета заключного, п'ятого кроку реалізується крізь використання іменників *health, lifestyle, protection, accidents* прикметника *tired* та словосполучення *better time*. Семантика лексичних одиниць кожного кроку експліцитно відображає його комунікативну спрямованість.

Дослідження фактичного матеріалу засвідчило, що іменникам належить вирішальна роль у диференціації функціонально-семантичних кроків у структурі жанру. Завдяки своїй номінативній функції ці лексичні одиниці апелюють до інтересів читачок, що привертає увагу, залучає до комунікативної ситуації та формує відчуття приналежності до однієї спільноти. Оцінний потенціал іменників дає уявлення про ціннісні домінанти, які пропагуються текстами гороскопів (детальніше про оцінку як лінгвістичну категорію див., наприклад, працю О. Бессонової [3]). Так, абстрактні іменники на позначення якостей, властивостей особи: *Aries patience and resilience may be tested*, не лише інформують про важливість таких якостей як терплячість та гнучкість у вирішенні проблем, а й характеризують читачок як носіїв цих якостей.

Оцінно-забарвлена лексика рівномірно розподілена поміж усіма елементами риторичної моделі жанру. Аксиологічний потенціал мовних засобів сприяє пропагуванню чітких моделей поведінки та конструює певний образ сучасної жінки. Наприклад, лексичні одиниці *cope with, challenge, efficiency, goal, strategy* у функціональному блоці “загальна характеристика” є маркерами конкурентоспроможності, уміння досягати цілі. Акцентуючи на важливих для успішного майбутнього якостях, автори текстів гороскопу експліцитно моделюють не лише образ представниць цього чи іншого знаку зодіаку, а й аудиторії читачок загалом.

Важливим граматичним маркером текстів цього жанру є часові категорії теперішнього та майбутнього. Вони надають тексту смислової цілісності, а їхня функціональна спрямованість лежить в основі риторики цього жанру – повідомити про можливий розвиток подій у майбутньому. Стрижневим у цьому контексті є паралельне функціонування теперішнього часу дієслова *to be* (*2017 is a year...*) та модального дієслова *may* (*may need...*), які вказують на те, що тісний взаємозв'язок між констатацією факту та припущенням є ключовим моментом риторики жанру.

Аксіологічний потенціал граматичних структур ґрунтується на поєднанні меліоративного заряду конструкції теперішнього часу та пейоративно забарвленої конструкції припущення: *Aries expects to have a favorable relationship – You may find your family not so supportive*. Позитивний заряд конструкції теперішнього часу, що ґрунтується на використанні прикметника *favorable*, надає викладу оптимістичного звучання. Використання модального дієслова *may* згладжує негативний заряд словосполучення *not so supportive*. Таким чином, через ствердження позитивного та лише припущення негативного тексти гороскопів звучать позитивно та оптимістично й відповідно налаштовують свою аудиторію. Полярність зарядів *favorable relationship – not supportive* задає чіткий орієнтир для оцінки відносин.

Важливим в аспекті окреслення ціннісних домінант є використання інфінитивної конструкції *it is important to*, яка спрямована на експліцитне виокремлення важливих аспектів поведінки, наприклад, постійне самовдосконалення: *It is important for Aries to work on self-improvement in order to stay competitive*. Повторюваність цієї граматичної структури межах одного тексту спрямована закарбувати у свідомості читачок чітку модель поведінки.

Подібне функціональне навантаження несе також імперативна конструкція *try to avoid*, яка характеризує кожен крок у риторичній моделі жанру. Однак дієслово *try* (семантика якого вказує на спробу дії, а не зобов'язує до дії) пом'якшує наказовий тон цієї конструкції, що імплікує рівні статусні відносини комунікантів у ситуації жанру, орієнтує на розуміння та підтримку й виключає наказ чи зобов'язання.

Отже, як показало дослідження, гороскоп розгортається відповідно до чіткої моделі. Характерною особливістю цієї моделі є наявність експліцитно ідентифікованих функціонально-семантичних кроків. В основі риторики жанру лежить повідомлення про ймовірність певного стану справ у майбутньому та рекомендації щодо дій. Функціональне навантаження оцінних слів та конструкцій сприяє формуванню у свідомості читачок чітких норм та пріоритетів, під впливом чого моделюється образ сучасної жінки – стиль її життя, способи з'ясування проблем, бажані форми соціальних взаємовідносин тощо. Ця модель закарбовується у свідомості читачок і свідчить про ідеологічний потенціал такого розважального жанру як гороскоп на сторінках жіночих видань.

Проведене дослідження розкриває механізм функціонування і впливу цього жанру і може бути корисним як для медіа-екології, значення якої дедалі більше усвідомлюється сучасним суспільством, так і у процесі викладання та тренування навиків писемного мовлення. Перспективними видаються дослідження інших жанрів медіа-дискурсу.

Література:

1. Бахтин М. М. Проблема речевих жанров / М. М. Бахтин // Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1986. – С. 250-296.
2. Бацевич Ф. С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи / Ф. С. Бацевич. – Львів: ПАІС, 2005. – 264 с.
3. Бессонова О. Л. Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивно-гендерні аспекти / О. Л. Бессонова. – Донецьк : ДонНУ, 2002. – 362с.
4. Мартинюк А. П. Регулятивна функція гендерно маркованих одиниць мови (на матеріалі сучасного англомовного публіцистичного дискурсу) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / А. П. ММАртинюк. – Київ, 2006. – 40с.
5. Потапенко. Сучасний англомовний медіа-дискурс: лінгвокогнітивний і маніпуляційний аспекти /С. І. Потапенко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2009. – 391с.
6. Яхонтова Т. В. Лінгвістична генологія наукової комунікації: монографія / Т. В. Яхонтова. – Львів: Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. – 420 с.
7. Ferguson M. Forever Feminine: Women's Magazines and the Cult of Femininity. London: Heinemann, 1983. – 243.
8. Miller C. “Genre as social action.” In A. Freedman and P. Medway (eds.) Genre and the New Rhetoric. Bristol: Taylor and Francis, 1994 – p. 23 – 42.
9. Swales J. Research Genres: Exploration and Application. New York, NY: Cambridge University Press, 2004. – 189p.
10. White P. R. R. Media objectivity and the rhetoric of news story structure. In Discourse and Community doing functional Linguistics. Language in Performance 21., Ventola, E. (ed.), 2000. – P. 379 – 397.

Джерела:

1. Your horoscope ... // Marie Claire September 2017. Режим доступу до журналу <http://read-magazines.com/brand/marieclaire>.